

línia 1 Mentrestant, Esquerra Republicana treballa per reconstruir els vincles que l'Estat espanyol ha maldat per esborrar en-
2 tre els nostres països i per fer efectiva la cohesió i la cooperació en àmbits com la cultura, els mitjans de comunicació,
3 l'economia i en tots els que sigui possible incidir.

4

5

6

7

8

9

10

11

12

13

14

15

16

17

18

19

20

21

22

23

24

25

26

27

28

29

30

31

32

33

34

35

36

37

38

39

40

41

42

43

44

45

46

47

48

2. La primavera republicana

2.1 La República Catalana, un projecte per al segle XXI

A l'hora de formular el projecte de la República Catalana, cal tenir presents qüestions que, en primera instància i sotmesos a la repressió que patim, ens poden semblar molt allunyades de les prioritats polítiques immediates. Però no vivim aïllats del món ni podem dissenyar polítiques al marge dels grans reptes que afronta la humanitat en aquesta època de canvis profunds. En tots els ordres. Justament, una part de l'èxit de les nostres propostes dependrà de la capacitat de connectar els nostres objectius històrics i polítics específics, locals, amb el curs general de la història i amb els reptes socials i polítics del conjunt de la humanitat.

Les simplificacions metodològiques i els determinismes unidimensionals que pretenien explicar-ho tot han estat en la base de molts errors d'anàlisi i de moltes experiències emancipadores que han acabat fracassant. La política no és una ciència exacta ni una tècnica precisa que, ben aplicades, garanteixin resultats. La política del segle XXI està profundament influïda pel predomini de les concepcions neoliberals de l'economia i la societat. I, complementàriament, per les interferències constants que actuen en els processos de conversió de la informació en coneixement tot dificultant la distinció entre la realitat i els seus espectacles ficticis. En aquestes condicions, les polítiques més ambicioses i innovadores es reconeixen cada vegada més per la seva capacitat d'abordar la complexitat desbordant de les societats amb humilitat, voluntat de rigor i compromís.

2.1.a La República com a instrument de transformació política dels reptes globals

Assumim el repte històric i polític d'accedir a la independència mitjançant la construcció de la República en una era marcada per múltiples dependències i interdependències entre tots els actors internacionals —inclosos els més grans— i per l'impacte de factors que queden fora del nostre abast i control però que ens poden afectar decisivament. Al costat de grans conquestes tecnològiques que no paren de proporcionar noves oportunitats, trobem també amenaces com el canvi climàtic, l'exhauriment de recursos fonamentals, el risc de noves pandèmies, l'efecte de pol·lució persistent que s'acumula a l'aire, la terra, els oceans, les plantes, els animals i els nostres cossos, l'amenaça de conflictes globals amb armes de nova generació (químiques, biològiques...).

línia 1 Vivim una època de transició accelerada cap a un capitalisme informacional, liderat pel sector financer i grans conglo-
2 merats tecnològics que han anat ocupant els sectors estratègics del que presenten com la nova economia o societat
3 del coneixement. Els seus increments de productivitat no només no han limitat les desigualtats, sinó que, ara per ara,
4 les han eixamplat. Mentrestant, es va desplaçant el treball rutinari tradicional i moltes persones, a tot arreu, veuen
5 limitades les oportunitats laborals i l'accés a una vida digna. L'enginyeria de software evolutiu, la robotització, les apli-
6 cacions de les biotecnologies i les nanotecnologies, el disseny de nous materials, la intel·ligència artificial, van desen-
7 volupant-se acceleradament i proporcionant arguments per imaginar futurs carregats de possibilitats, però, al mateix
8 temps, no tenim garantit que atenguin els interessos de la majoria de la població mundial. Compta més el rendiment
9 del capital, el domini del mercat, el benefici immediat; mentre se solen ignorar els costos ambientals, els costos socials
10 o els efectes a llarg termini.

11

12 En el nou ecosistema polític, condicionat per les noves formes de connectivitat i de circulació de la informació, i per
13 la preponderància creixent de la fragmentació social afavorida pels algorismes que filtren les nostres recerques i ens
14 ubiquen dins de bombolles redundants i confortables, hi proliferen els populismes. Els nous dispositius de connexió i
15 d'accés a la informació i als continguts audiovisuals han estat i seran encara més el principal factor de canvi de les for-
16 mes de vida i de les relacions socials, particularment de la generació més jove. També són i seran una peça clau de les
17 noves formes de discriminació d'arrel econòmica i cultural, mentre augmenta l'envelliment de la població occidental,
18 exercint una enorme pressió sobre els sistemes assistencials i les pensions, i els joves veuen retardada una emanci-
19 pació plena d'obstacles i de difícil satisfacció. Ens enfrontem, doncs, a grans reptes. Però disposem, alhora, de molts
20 instruments que els poden convertir en oportunitats, si disposem dels projectes polítics transformadors adequats i de
21 la determinació de fer-los efectius.

22

23 L'arrencada del segle XXI ha mostrat les dificultats per condicionar, des de la política i des de la preocupació per l'interès
24 general, el model de desenvolupament tecnològic, l'establiment de prioritats en la recerca o la fixació d'objectius per a
25 les seves aplicacions. Hi ha coincidència a destacar que els efectes del canvi tecnològic —especialment el creuament
26 entre la informàtica, la digitalització, les telecomunicacions i l'audiovisual— han estat un element central del canvi en
27 l'economia, en la política i en la cultura. Necessitem, doncs, més que en qualsevol etapa històrica anterior i també a
28 Catalunya, una política «cultura» que s'imposi escoltar la ciència i el coneixement i que, en contrapartida, aconseguixi que
29 la ciència assumeixi l'agenda de les prioritats polítiques com a referència principal dels seus programes de desenvolupa-
30 ment. Ho necessitem perquè ens ajudi a determinar quina mena de país volem i podem ser, quin lloc aspirem a tenir en
31 la nova divisió internacional del treball, quina mena de vincles i dependències amb els altres països voldríem tenir, quin
32 model energètic ens convé, quines especialitzacions productives ens permet el territori —comptant que no sempre la
33 tecnologia ens permetrà la reparació dels abusos comesos contra la natura—, com aprofitem col·lectivament i de mane-
34 ra consensuada la diversa composició humana del país, com encarem la nostra posició geoestratègica mediterrània, etc.

35

36

37

2.1.b El republicanisme independentista com a moviment catalitzador

38

39

40

41

42

43

44

45

46

47

48

L'acceleració i l'envergadura del «procés» català cap al reconeixement ple de la sobirania nacional i cap a l'homologació com a subjecte històric i polític han coincidit amb la crisi econòmica internacional i amb els seus efectes locals, empitjorats per la pressió extractiva i recentralitzadora de l'Estat espanyol. Però, encara més que aquests poderosos factors conjunturals, l'emergència política recent del republicanisme independentista, llargament covada, és l'expressió política més acabada d'una transformació profunda de l'estructura social del país.

línia 1 A Catalunya, d'ençà com mínim de la Transició i en el transcurs de dues generacions, en resposta a la manca de projecte nacional de les classes dirigents tradicionals, s'ha anat configurant un nou bloc social històric de base popular. Hi coincideixen classes mitjanes treballadores i la classe obrera il·lustrada. Emprenedores autònomes, petits o mitjans empresaris, treballadors i treballadores de la indústria o els serveis, professionals liberals i de la cultura, gent dels serveis públics de sanitat o d'ensenyament. Gent jove i gent gran. De tota mena d'orígens socials i procedències culturals. Persones inquietes, formades, informades, viatjades, responsables i decidides a prendre la iniciativa política per defensar els seus drets i llibertats. De fora estant s'ha parlat, sobretot, de moviment de les classes mitjanes. Però no és tant una qüestió de condició econòmica com de la determinació de disposar de tots els atributs de civilitat i ciutadania. Aquesta mena de nova menestralia, complexa i diversa, connecta amb les inquietuds socials, la vocació innovadora i transformadora del model econòmic i la tradició popular associativa i d'autoorganització que ha caracteritzat la modernitat a Catalunya des dels inicis de la revolució industrial. Aquest conglomerat de base popular ha anat guanyant desimboltura i capacitat organitzativa mentre anava consolidant una cultura política teixida al voltant del dret a decidir i una permanent reivindicació de protagonisme polític. Per aquesta via, aquest emergent bloc social i històric, veritable actor principal del «procés», s'ha desconnectat d'aquelles elits econòmiques, polítiques o mediàtiques —que viuen amb evident incomoditat el nou escenari polític català—, i les ha desbordat. Com a conseqüència d'això, el patriciat barceloní i els seus aliats no són els protagonistes del procés. Els seus representants més significats en són actors hostils, o hi assisteixen com a incòmodes i escèptics espectadors. La política catalana moderna ha tendit a funcionar entre un esquema plutocràtic o un de mesocràtic. La normalitat ha estat més plutocràtica —tot i la crònica feblesa de les elits locals— que mesocràtica; però en els moments de canvi social, cultural i polític han estat les classes populars les que n'han fixat el rumb i els objectius. Ara vivim un d'aquests moments. Per això l'expressió política dels canvis socials profunds que comentem han pres la forma d'una revolta democràtica.

2.1.c El canvi d'hegemonies de baix a dalt

Aquesta transformació estructural està produint un desplaçament de l'hegemonia social a Catalunya que busca trobar les expressions polítiques que li permetin establir noves formes de distribució i institucionalització del poder. La creació d'un nou estat per l'impuls de la majoria popular en seria la culminació. Per això, encara que el moviment del 15-M i el moviment per l'estat propi no han estat protagonitzats per actors socials completament coincidents, el context de crisi i malestar que ha originat aquests dos corrents de contestació és el mateix. I sembla clar que la confluència ideològica i de projecte és cada cop més factible, malgrat la penetració del discurs nacionalista espanyol reactiu de Ciudadanos a molts barris populars metropolitans.

Ara com als anys setanta del segle passat, l'impuls de la política a Catalunya va de baix a dalt, no de dalt a baix. I aquesta vegada l'empenta democratitzadora té un caràcter més propositiu, més enfocat i més desacomplexat. El distanciament experimentat a Catalunya entre el patriciat —que només té l'Estat espanyol com a referència de poder polític per protegir els seus privilegis— i la nova menestralia s'inscriu en un fenomen més general: la creixent distància observable arreu entre les elits polítiques o econòmiques i el conjunt de la població. Distància que es manifesta en tot, però particularment en la diferent percepció de la realitat i en els llenguatges que pretenen expressar-la. Mentre la població ha patit i pateix els efectes concrets d'una severa crisi econòmica, social i institucional, bona part de les elits globals, europees, madrilenyes o catalanes continuen instal·lades en una visió abstracta de la realitat que s'entossudeixen a descriure i a interpretar amb argot tecnòcrata. Sovint, aquesta distància i la incapacitat de les esquerres convencionals de superar-la han facilitat l'aparició de populismes autoritaris. També, amb perfils propis, a Catalunya i Espanya. En el cas espanyol amb un populisme neolerrouxista amb vernís liberal (Ciudadanos) i un populisme democràtic i d'esquerres sense capacitat d'esdevenir hegemònic a curt i mitjà termini (Podemos). A Catalunya, tot i la consolidació electoral del neolerrouxisme identitari de C's, la centralitat política l'ocupa de manera clara el sobiranisme progressista.

Les elits catalanes i espanyoles no tenen interessos econòmics idèntics, però comparteixen la incapacitat per entendre adequadament els dos fenòmens que més profundament marquen la societat catalana d'avui. Parlem de l'angoixa pro-

línia 1 vocada per l'erosió de perspectives individuals i col·lectives llegada per la crisi econòmica, i de la desafecció majoritària
2 que generen en la societat catalana el nacionalisme espanyol i els seus símbols. La popularització de l'estelada i la nova
3 simbologia associada al procés és l'exteriorització més superficial d'una desafecció profunda, d'un canvi decisiu en cen-
4 tenars de milers de consciències, en la percepció elaborada i crítica de quines són les seves referències primordials. Es
5 tracta d'unes preses de posició que no es limiten a una modificació de l'orientació de vot, sinó que comporten veritables
6 redefinicions de qui és cadascú. I l'increment de la repressió policial i judicial no ha fet sinó consolidar la desafecció.

7

8

9

2.1.d Una identitat-projecte basada en la inclusió social i el dret a decidir

10 La rotunditat de la desconexió entre la política catalana i la política espanyola també s'explica, però, per l'evolució
11 divergent del catalanisme i de l'espanyolisme. En el camp del catalanisme, des de finals dels anys noranta i, encara
12 més, d'ençà del 2005, s'ha obert camí una revolució conceptual al voltant del dret a decidir i de la mateixa noció de
13 pertinença nacional, que ha perdut el llast del romanticisme essencialista propi dels nacionalismes tradicionals. El
14 catalanisme ja respon de manera majoritària a l'esquema d'una identitat-projecte. Es tracta d'un projecte inclusiu,
15 no ètnic; d'un projecte que es reconeix inacabat, d'un procés obert; d'un país en construcció permanent. Ha quedat
16 superada la voluntat de reconstrucció nostàlgica d'un passat més o menys enyorat i mitificat, d'una idea de nació
17 tancada i definida a priori. Així doncs, sobre la base de la reivindicació cultural, les tres línies de força més rellevants
18 del catalanisme d'aquest segle XXI són el seu caràcter democràtic (dret a participar i a decidir), el seu caràcter social
19 (projecte col·lectiu i inclusiu) i el seu caràcter transversal (diversitat i complexitat interna com a punt de partida). El
20 projecte sobiranista es proposa consolidar un model democràtic sòlid per a un país socialment equilibrat i avançat
21 que esdevingui motor econòmic, polític i cultural del sud d'Europa. Per això la construcció de la República suscita un
22 suport tan ampli.

23

24

25 Un dels aspectes més rellevants d'aquest nou projecte social i polític consisteix a plantejar sobre noves bases la
26 relació entre els diferents territoris de parla catalana. Podria ser que en els pròxims anys aquestes relacions experi-
27 mentin canvis més intensos, ràpids i positius del que ara mateix sembla imaginable. Però perquè aquests canvis es
28 puguin obrir camí cal reconsiderar la idea voluntarista d'uns Països Catalans entesos com un estat-nació conven-
29 cional, per començar a pensar-los, més aviat, com una nació d'estats, és a dir, com a repúbliques que s'interrelacio-
30 naran des de les respectives sobiranes. Les primeres vies per assajar aquest nou tipus de relació són, evidentment,
31 l'economia i la cultura.

31

32

33 L'independentisme d'esquerres no es proposa la construcció d'un estat-nació amb capacitat de poder actuar com un
34 eventual instrument de dominació en mans d'una minoria. Ben al contrari, es proposa la construcció d'un sistema de
35 poder de baix a dalt —la República— que constitueixi el blindatge institucional dels drets i llibertats de la ciutadania
36 i la garantia del compromís amb la justícia i la igualtat social. L'estat-nació va ser concebut per les elits econòmiques
37 i polítiques per consolidar el seu poder i institucionalitzar-lo d'una manera estable i durable. Les arrels econòmiques i
38 polítiques del seu poder determinaven el model social que defensaven i la naturalesa de l'estat que anaven construint.
39 Per això aquelles elits van recórrer a la cultura i al sistema d'instrucció i de comunicació de manera instrumental. Van
40 partir de l'economia i la política per servir-se de la cultura com a recurs amb l'objectiu d'unificar la llengua i les formes
41 d'expressió, la memòria històrica, les formes de reconeixement i el patrimoni compartit, i, al capdavall, la identitat.
42 Identitat «nacional» única i distintiva, imposada, proposada des de l'Estat per tal de fer coincidir l'Estat, el mercat, el
43 marc jurídic, la nació, la cultura i la identitat. Aquesta va ser la funció principal atorgada al conglomerat instrucció-
44 cultura-art-premsa: delimitar i cohesionar l'espai social dominat.

44

45

46 Ara el republicanisme independentista és conscient que vivim un temps històric diferent del de l'estat-nació, sota
47 la iniciativa d'uns altres grups socials, i amb un propòsit d'hegemonia i unes prioritats històriques i polítiques —de
48 l'estat-nació— radicalment oposades a les seves formes de dominació social. Per això el moviment pel dret a decidir i
per la República ha pres la forma d'una revolució democràtica. I per això situa la qüestió del model socioeconòmic, la

línia 1 defensa de les llibertats, la justícia social o l'impuls de la qualitat en la participació democràtica al centre de les seves
2 preocupacions. Per no tornar a ser dominats. En conseqüència, cada vegada és més clar que, per comptes de partir de
3 l'economia i la política per pensar el model social i de poder, caldrà partir de la cultura per, arribat el moment, emprar
4 instrumentalment les eines de l'economia i de la política per poder assolir els objectius fixats.

5

6 En contrast amb la renovació del catalanisme i la seva cultura política, en els darrers vint anys, l'espanyolisme hegemò-
7 nic ha anat assumint els postulats d'un nacionalisme autoritari, uniformista i essencialista. El resultat és que els marcs
8 interpretatius polítics i socials que resulten versemblants i convincents a la resta de l'Estat tenen ben poc crèdit a
9 Catalunya; mentre que els marcs que avui tenen sentit per a la societat catalana ja són pràcticament incomprendibles
10 per a l'opinió pública i publicada de la resta de l'Estat. El nacionalisme espanyol ha perdut la batalla dels conceptes, de
11 les idees i de l'imaginari simbòlic a Catalunya; i Catalunya ja no és reconeguda per Espanya tal com es veu a si mateixa.
12 El nacionalisme de la FAES ha imposat i ha reforçat una determinada noció d'Espanya a canvi d'expulsar-ne Catalunya
13 i veient com una amenaça probable el contagi sobiranista al País Valencià i a les Illes Balears.

14

15

16 **2.1.e Una nova majoria social: sobirania, igualtat i democràcia**

17 Els resultats electorals del passat 21-D, obtinguts en les condicions més adverses, indiquen que a Catalunya s'ha ordit
18 una nova majoria social —que ha de ser eixamplada i aprofundida— disposada a assumir la direcció en la construcció
19 del país. Les eines de poder necessàries per donar forma al projecte republicà encara no són a l'abast. La relació de
20 forces tampoc està del tot decantada, però l'hegemonia i el lideratge social i polític ja no són a les mans de la minoria
21 habitual. La manca de projecte de les minories dirigents tradicionals ha deixat un buit immens que, ara, sectors molt
22 amplis de la societat catalana han decidit omplir pel seu compte. En el seu propi activisme —i en els nous moviments
23 socials que inspiren— s'hi manifesten, sobretot, tres línies de transformació estretament interrelacionades: el reconei-
24 xement de la plena sobirania; el canvi cap a un model econòmic i social que prioritzi els interessos col·lectius, la igual-
25 tat i la justícia; i la implantació de nous mecanismes de participació política, objectius i valors. Aquest és el contingut
26 substancial del nou salt modernitzador que hi ha a l'agenda política i que inspira el projecte republicà: més sobirania,
27 més igualtat social i més qualitat democràtica. Hi ha un clam estès a favor d'un gir de dignitat i d'una urgent opera-
28 ció d'higiene democràtica que permeti recuperar la confiança en una política i una administració pública imposables,
29 acabades d'estrenar.

30

31 El caràcter transversal i interclassista del sobiranisme no ho fa del tot visible, però l'amplíssim moviment cívic desple-
32 gat durant l'agudització de la crisi i dels seus efectes ha reforçat un desplaçament de la consciència ciutadana cap a
33 posicions identificades amb les tradicions progressistes. La inclusió en el nucli mateix de la reivindicació sobiranista
34 —i en les campanyes de l'ANC i Òmnium— de l'exigència d'una profunda regeneració democràtica i la transformació
35 del sistema econòmic i social, n'és l'expressió tangible. Aquest desplaçament de la consciència dels sectors socials més
36 dinàmics constitueix una gran oportunitat per a les esquerres, en procés —també— de reorganització. La necessitat
37 de proporcionar una resposta adequada a la demanda de noves formes de participació política interpel·la especial-
38 ment unes esquerres involucrades en l'actualització general d'idearis i projectes, i en un procés de repensar les pròpies
39 estructures organitzatives.

40

41 A diferència de l'elitisme noucentista, que va inspirar el darrer gran projecte burgès de modernització de Catalunya,
42 el projecte republicà es pretén que sigui de caràcter democràtic, multitudinari i popular. Necessita recrear la nació per
43 adaptar-la a la seva diversitat interna, a la seva nova marca de classe i a les condicions de la globalització en el curs de
44 la construcció de l'estat. Aquest propòsit necessita un replantejament profund de les relacions entre el sistema polític i
45 la societat civil. La ciutadania republicana, lliure i responsable, ha de trobar canals de participació activa en la presa de
46 decisions polítiques, més enllà de la delegació i la tria de representants. Cal, doncs, facilitar la tasca de les organitza-
47 cions cíviques, sindicals, socials o culturals existents; i cal també facilitar nous instruments de participació que expressin
48 l'apoderament d'un veritable «tercer sector» en la política. Tanmateix, cap objectiu de participació política serà efectiva

línia 1 si no s'incideix en les relacions de poder vigents en la nostra societat. La igualtat republicana requereix la no-domina-
2 ció arbitrària dels individus i, en conseqüència, l'eliminació de les desigualtats econòmiques i socials que llasten el futur
3 de qualsevol col·lectivitat.

4

5 Una de les claus del nou republicanisme és la proximitat entre les institucions o les administracions i el conjunt de la
6 població. Sense aquesta proximitat, que facilita la reciprocitat —la circulació permanent i en totes les direccions de la
7 informació i de les propostes—, l'espai públic es burocratitza, es dilueix i perd densitat. La proximitat ja ha deixat de
8 ser una qüestió primordialment territorial per esdevenir, cada vegada més, una qüestió social. I la proximitat exigeix,
9 avui, l'assumpció plena de la complexitat i la diversitat interna del país. Per això el projecte d'aquest republicanisme no
10 és nacionalista sinó nacional; té una identitat composta que caldrà anar definint col·lectivament, però no és identitari; i
11 es reconeix permanentment obert, permeable i inacabat. Aquesta concepció de la identitat-projecte ens porta al paper
12 central de la cultura com a punt de partida per procedir a repensar i reorientar el país, el seu model econòmic i social,
13 els seus valors inspiradors, el seu sistema polític.

14

15

16 **2.1.f La cultura com a punt de partida**

17 La cultura és el millor punt de partida per procedir a la revisió crítica de la pròpia tradició —tradicions— i empeltar-la
18 de tradicions noves, debatudes i triades per les generacions actuals. La cultura conté els nostres llenguatges, l'educa-
19 ció i la comunicació, l'art i la ciència. La cultura és el receptacle més inclusiu de la diversitat de les d'experiències de les
20 persones que componen la nostra societat; i és també la suma de les expressions, reflexions, propostes i projectes que
21 deriven d'aquelles experiències. La cultura conté els estils de vida, les sensibilitats, l'energia i el talent creatiu, les pers-
22 pectives, els relats, les formes de consciència, les tribulacions de tota la comunitat. Per això, per la seva transversalitat,
23 per la seva capacitat alhora singular i aglutinadora, per la seva vocació totalitzadora, per la seva incomparable virtut
24 d'anticipació i projecció de futurs possibles, val la pena dissenyar el projecte de la República des del debat obert de les
25 idees i concepcions que facilita la cultura. Es tracta de concebre des de la cultura quina mena de societat volen bastir i
26 compartir; i recórrer després a l'economia i la política, per dur a terme de forma concreta els propòsits formulats.

27

28 Per tots aquests factors —projecte nacional obert però no identitari, impuls popular, reconeixement de la pròpia
29 diversitat com a punt de partida, voluntat igualadora, prioritat de les polítiques socials, canvi d'hegemonia, radicalitat
30 democràtica, voluntat de partir de la cultura i el coneixement...—, el projecte del republicanisme independentista no
31 només procura donar resposta a les aspiracions polítiques del sobiranisme català i les esquerres transformadores, sinó
32 que s'adequa a les exigències i condicions que plantegen l'era global i les noves societats en xarxa. Catalunya és ara
33 mateix un laboratori avançat d'experiències del canvi social i polític. La proposta del republicanisme independentista
34 i d'esquerres pren en consideració, de bon començament, la necessitat de procedir a la redefinició de les concepcions
35 de l'estat i de la nació que hem heretat dels segles XIX i XX i es representa com un marc teòric i polític útil per estimu-
36 lar el projecte més ambiciós de transformació socioeconòmica i d'aprofundiment democràtic que hi ha en marxa a
37 Europa. I aquesta ponència hauria de donar resposta i, en la mesura del possible, precisar políticament l'estat actual
38 d'aquest projecte.

39

40

41

42 **2.2 La Unió Europea, un projecte en construcció**

43

44 Des dels seus inicis, la construcció de la Unió Europea ha estat un projecte esperançador per crear un espai comú de
45 la ciutadania europea d'acord amb els valors democràtics, la prosperitat econòmica, els drets socials, la pau i els drets
46 humans. Tanmateix, en els darrers temps hem pogut constatar fins a quin punt el projecte europeu s'ha estancat i,
47 en conseqüència, s'ha anat consolidant la imatge d'una Europa de «club d'estats i del capital», dirigits per un grup de
48 tecnòcrates, preocupats pels seus propis interessos. Una dinàmica que cal revertir.

línia 1

2.2.a Motius per a l'euroescepticisme

2 El projecte d'ampliació i integració europea ha patit en els últims quinze anys contradiccions i obstacles que han
3 derivat en l'afebliment de la idea federal i el retorn a la lògica interestatal. Com a exemple d'aquestes contradiccions, hi
4 ha, entre d'altres:

- 5
- 6 — La posada en marxa de l'euro com a peça bàsica de la unió va quedar limitada i afeblida per la resistència a do-
7 tar-lo de les eines necessàries per complir adequadament amb el rol d'espai monetari i econòmic central i complet
8 (1999–2000).
- 9 — El fracàs del projecte de quasi-Constitució europea amb el rebuig en sengles referèndums de països tan relle-
10 vants com França i Holanda (2004–2005).
- 11 — El procés d'incorporació, accelerat i sense garantir-ne la desitjada convergència amb els quinze estats que ja
12 n'érem membres, del grup de països de l'Europa de l'est resultant del desmembrament del bloc soviètic que ha
13 acabat generant més problemes de cohesió interna i, ara també, de qualitat democràtica (2006–2014).
- 14 — La feblesa institucional i econòmica d'aquesta Unió Europea massa gran però també massa desigual, amb una
15 distribució competencial incoherent i amb un pressupost del tot insuficient (1% del PIB europeu) per desplegar les
16 polítiques de cohesió i convergència interna que es feien necessàries i urgents.
- 17 — La incapacitat per assumir com a Unió Europea un rol actiu i positiu en la gestió dels conflictes bèl·lics desfermats
18 sobre tot a l'Orient Mitjà i la consegüent aparició del terrorisme jihadista també a territori europeu, des de Madrid
19 l'any 2004 fins a Barcelona el passat 2017, incloent a tantes ciutats de França, el Regne Unit, Itàlia, Alemanya... Una
20 incapacitat que ha acabat generant un sentiment general d'inseguretat, que ha esdevingut també un factor clar
21 de replegament «nacional» i desconfiança respecte a la Unió Europea.
- 22 — La crisi financera desfermada als Estats Units el 2007 i convertida immediatament en crisi econòmica europea
23 i mundial va comportar, en coherència amb l'hegemonia liberal-conservadora i servint als interessos dels grans
24 poders econòmics i financers, una profunda crisi social, un retrocés greu en els sistemes de protecció social i una
25 acceleració en la tendència a la concentració de la riquesa i l'augment de les desigualtats, en el que s'ha optat per
26 un rescat dels bancs i no de les persones.
- 27

28 Són tots aquests factors i els efectes negatius de tot tipus que se'n deriven els que han dut a l'aparició i al creixement
29 de l'euroescepticisme, l'antieuropeisme, la xenofòbia i les actituds explícitament contràries a l'acollida de refugiats i
30 immigrants de totes les procedències. Les conseqüències polítiques i econòmiques de tot plegat que anem registrant
31 en els últims anys són abundants i d'una greu repercussió:

- 32
- 33 — El rescat financer dels països del sud d'Europa amb l'especial gravetat del cas de Grècia.
- 34 — La crisi de les persones refugiades amb el tancament de fronteres, els acords vergonyants amb Turquia, primer, i
35 Líbia, després, per exercir la funció de control i contenció de l'arribada de nous ciutadans que fugien del conflicte
36 de Síria i, cada cop més, de l'Àfrica subsahariana o del sud-est asiàtic.
- 37 — El Brexit, la primera gran crisi i l'evidència de fracàs significatiu en el procés d'integració europea, en el qual un
38 dels grans estats membres, sobre la base de crítiques legítimes al funcionament de les institucions europees, de-
39 cideix per voluntat popular «recuperar el control» i retornar a la seva tradicional aliança amb els Estats Units sense
40 renunciar a un tracte d'avantatge en les seves relacions amb la Unió Europea.
- 41 — L'evolució cap a règims autoritaris, nacionalistes i xenòfobs de països tan rellevants com Polònia, Hongria i, en
42 menor mesura, Romania, Bulgària, Eslovàquia, etc.
- 43
- 44

2.2.b Malgrat tot, més Europa

45 Tot i les circumstàncies, cal deixar clar una constatació: sense la incorporació d'Espanya a la Unió Europea el 1986, el
46 conflicte entre Catalunya i l'Estat espanyol no s'hauria pogut plantejar en els termes ni amb les formes amb què s'ha
47 dut a terme en la darrera etapa. De fet i de dret, la pertinença europea ens situa en circumstàncies ben diferenciades
48

línia 1 i positives, especialment si les comparem amb les que eren vigents abans de la integració. Almenys en tres aspectes
2 rellevants:

3

4

5

6

7

8

9

10

11

12

13

14

15

16

17

18

19

20

21

22

23

24

2.2.c Una proposta catalana per a Europa

25

26

27

28

29

30

31

32

33

34

35

36

37

38

39

40

41

42

43

44

45

46

47

48

La Unió Europea al llarg d'aquest període crític s'ha decantat cap al que hem anomenat «club d'estats», un grup de països lligats tant per la competència entre ells com per un cert compromís de socors mutu, sota el control i última decisió dels grans estats fundadors, Alemanya i, ara també, França. És en aquest context que els casos de Catalunya i Escòcia obren una línia de reflexió i proposta política per a un nou període de reforma i transformació europea. És a dir, des de Catalunya i en paral·lel amb la imprescindible internacionalització del conflicte amb l'Estat, especialment en l'àmbit judicial, hem de definir i treballar la nostra proposta per a Europa.

Cal deixar clar el nostre punt de vista explícitament proeuropeu, el nostre compromís amb la seva construcció institucional compartida, el creixement sostenible i la persecució comuna dels objectius que la van fer néixer: pau, equitat, progrés social, llibertat i de cooperació amb la resta del món. En aquest sentit, hem d'elaborar una proposta que comenci per identificar les grans qüestions d'abast europeu pendents de decisió o nova consideració, per entrar immediatament després en la construcció dels instruments d'acció política corresponents, necessàriament també d'àmbit europeu.

Entre les qüestions que avui són al nucli central de decisió del conjunt de les institucions europees, en podem identificar les següents:

- La definició de sobirania compartida i la seva plasmació en els tractats: superació de l'actual bloqueig de la Unió per part dels estats, per la via d'aplicació conseqüent del principi de subsidiarietat, incloent la definició de les competències i facultats que han d'enfortir l'Europa federal però també amb l'esforç de retorn i confiança als àmbits regionals i locals de bona part del que avui forma part de l'excés regulatori acumulat des del que s'ha anomenat la «tecnocràcia de Brussel·les».
- L'establiment d'una nova regulació global sobre el dret d'autodeterminació a l'interior de la Unió Europea i els criteris i requisits mínims que haurien de ser exigibles als eventuais processos d'ampliació interna, traslladant a les

- línia 1 institucions europees, amb el Parlament en primer terme, el debat obert en els àmbits acadèmics que treballen les
2 qüestions de caràcter constitucional.
- 3 — La reforma dels desequilibris actuals entre les institucions que componen la Unió Europea, amb l'apoderament
4 del Parlament i l'avenç cap a un genuí espai democràtic europeu, modificant la Llei electoral i facilitant el contrast
5 entre llistes i propostes polítiques d'abast plenament europeu.
  - 6 — Completar la construcció d'una genuïna unió econòmica, i no només monetària, amb plena responsabilitat federal
7 per les polítiques de creixement, convergència interna, reducció de disparitats, inversions públiques, garanties i
8 mínims obligats pel manteniment de la cohesió social.
  - 9 — Creixement del pressupost de la Unió Europea fins almenys el 5 o 7% del PIB europeu en un termini raonable de
10 com a màxim deu anys (recordem que el govern federal dels Estats Units gestiona quasi el 20% del seu PIB).
  - 11 — Establiment d'una fiscalitat europea capaç d'actuar en peu d'igualtat amb la realitat empresarial de les grans corpor-
12 racions presents arreu del territori europeu i mundial, cercant els acords i regulacions globals que permetin abordar
13 seriosament l'actual elusió fiscal a gran escala, (més de 100.000 milions d'euros any) i posar fi a la competència
14 entre estats a la baixa (Irlanda, Luxemburg, Holanda, etc.) en perjudici del conjunt de ciutadans europeus.
  - 15 — Harmonització d'un marc de relacions laborals europeus que estableixi uns estàndards mínims i protegeixi els
16 drets de les persones treballadores a tota la Unió.
  - 17 — Dur a les últimes conseqüències el criteri de sostenibilitat en l'ús dels recursos naturals amb la transició energè-
18 tica basada en els acords sobre el canvi climàtic obtinguts en la darrera Cimera de París però que serà necessari
19 ampliar i aprofundir.
  - 20 — Definir les institucions adequades per ser presents com a Unió Europea en els grans escenaris de decisió mundial
21 sobre les qüestions de seguretat, defensa, lluita antiterrorista, acords comercials, lliure moviment de persones,
22 criteris d'acollida de refugiats, etc.

23

24 En resum, Catalunya i els diversos territoris dels Països Catalans no podran reeixir en el seu objectiu d'emancipació
25 sense la presència i la intervenció de la Unió Europea i d'altres instàncies internacionals, però això exigeix de nosaltres
26 la implicació positiva en el seu devenir i la plena corresponsabilitat en la resposta a les grans qüestions que té plante-
27 jades. Volem tota la sobirania possible per, precisament, poder-la compartir amb els pobles i les institucions europees
28 a les quals, des de sempre, hem volgut pertànyer. Europa també és, en bona mesura, «l'Estat» del qual ara, sota la do-
29 minació de l'Estat espanyol, no podem fruit plenament, pel que fa a protecció, acompanyament, sobirania compartida i
30 corresponsabilitat plenament assumida.

31

32

33

34

35

36

37

38

39

40

3. Una nova etapa

41

42

43

44

45

46

47

48

3.1 On som

L'any 2017 ha mostrat l'extraordinària força del sobiranisme, fruit d'una llarga etapa de treball polític en diferents plans en el si de la societat catalana, que ha culminat amb la celebració del referèndum de l'1 d'octubre i la declaració política d'independència al Parlament. Pocs moviments socials a l'Europa occidental tenen la capacitat de mobilització cívica, pacífica i democràtica, així com la capillaritat social i política, que ha sabut mostrar el sobiranisme en els darrers anys. Tampoc no és habitual que un moviment social aconsegueixi, en un país del Primer Món, que tant la ciutadania corrent com les seves elits polítiques estiguin disposats a córrer riscos vitals de primera magnitud en defensa d'una causa política. És aquesta extraordinària fortalesa la que ha aconseguit obrir, a Catalunya, l'esquerda més seriosa en el règim del 78 des que aquest es va establir a partir de la reforma del període postfranquista.